

"מפרי הארץ"

"פרשת נח"

"וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיִּקְחֵהוּ מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל הָעוֹף הַטְּהוֹר וַיַּעַל עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ"

פסיקתא זוטרתא: ויבן נח מזבח לה'. הבין מדעתו, אמר מה טעם רבה הקדוש ברוך הוא בטהורים שבעה שבעה, ובשאינם טהורים שנים שנים, אלא להקריב מהם קרבן, מיד ויקח מכל הבהמה הטהורה, ר' אליעזר אומר על מזבח גדול שבירושלים הקריבן ששם הקריב אדם הראשון, דכתיב ותיטב לה' משור פר מקרין מפריס.

ר' חיים פלטיאל: ויקח מכל הבהמה הטהורה. תימ' למה לקח מן הטהורים שבעה מכל מין ומין דאפי' ממין אחד לא היה צריך אי משום קרבן די היה לו בשלשה או בארבעה. ותי' מ"ה דהם היו שמונה נח ג' בניו ונשותיהן הרי ח', ויש ג' מיני בהמות טהורות לקרבן שור וכשב ועז ומכל אחד הכניס ז' הרי כ"א, ג' זכרים להחיות זרע לג' המינים נשאר י"ח היו צריכים לעולה ולתודה שהיה צריך לכל אחד ואחד מהם להביא והם היו שמונה הרי י"ו קרבנות וב' לשלמים.

ריקאנטי: ויבן נח מזבח ליי' וגומ' [שם כ.]. קרבנו של נח גם הוא היה קרבן תודה, כמו שאמרו רז"ל בפרקי רבי אליעזר [פכ"ג] ישב נח ודרש ואמר הקדוש ברוך הוא הצילנו מן מי המבול והוציאני מן המסגר הזה, אני חייב להקריב לו קרבן, מה עשה נח, לקח מן הבהמה הטהורה שנים ומן העופות שנים. מה עשה הקדוש ברוך הוא, פשט ידו ונשבע לנח שלא להעביר מי המבול לעולם, ונתן אות בקשת ברית שבועה לעולם לעד. ובאמרו ויבן נח מזבח ליי' רמז ענין גדול שרמזוהו רז"ל [תנחומא ישן נשא כד] כי בעבור חטאו של אדם נסתלק שכינה מן התחתונים, בא שת והורידה, בא אנוש וסילקה וכו', ועתה בא נח והורידה והזמין לה מקום למטה, כאמרו ויבן נח מזבח ליי'. ודע כי הקרבן מקרב רצון השפל ומייחדו ומקרב רצון העליון, ומקרב רצון העליון כדי לייחדו ברצון השפל, והמקריב קושר נפשו בנפש קרבנו ומעלה עליו הכתוב כאילו הקריב נפשו.

ויעל עולות במזבח [שם]. עלת כתיב, כלומר העלה הכח ההוא מעילוי לעילוי במעלה העליונה, וכתיב עלת לייחד הכל לאדון הכל, וזהו ניחוח שניחת רוח בכחות להתייחד רצונם ברצון התחתון ולייחד הכל ייחוד שלם בעשר ספירות. ודע כי הקרבן בתחלת עילוי מתעלה למדת הדין, שנאמר [ישעיה ס, ז] יעלו על רצון מזבחי, על כמו עד, רוצה לומר רצון שנקרא מזבחי כי שם יזבחו זבחי צדק [דברים לג, יט], על כן אמר ויעל עולות במזבח. בראשית רבה [לד, ט] ויעל עולות במזבח, רבי אליעזר בן יעקב אומר על מזבח הגדול שבירושלם שם הקריב אדם הראשון, שנאמר [תהלים סט, לב] ותיטב ליי' משור פר וגו'. הרמז לירושלם של מעלה שנאמר זאת ירושלים בתוך הגוים שמתיה וסביבותיה ארצות [יחזקאל ה, ה]. ופירוש זה הפסוק יתבאר בגזירת האל. בפרקי רבי אליעזר הגדול [פל"א] רבי ישמעאל אומר באצבע הראה לו הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו עליו השלום, אמר לו בזה המזבח הוא שהקריבו בו הראשונים קין והבל, הוא המזבח שהקריב בו נח שנאמר ויעל עולות במזבח.

משך חכמה: ויבן נח מזבח. אמרו במדרש רבה: במזבח הגדול בירושלים. יתכן לפי זה דכאן היה דין קדושת בית המקדש. ומשום זה, אף על גב דאין מזבח בבמה, ואין ריח נחוח בבמה (שם שם), היה כאן מזבח וריח נחוח. ונח היה כהן, ורק העלאה היה עושה, דלזה בעי כהן, לכן כתוב "ויעל עולות במזבח". ומה שהקריב מכל החיה והעוף, הוא כמדרשם: ולא הטרחתי עליך להביא מן המדבר רק בקר וצאן שהם ברשותך. וזה הטעם שנאסר חיה ועוף להקרבה, כדי שלא ימסור אדם נפשו לצוד ציד להביא (על פי בראשית כז, ה) לקרבן ממדבר ומן הרודפים. לזה בנח, שהיו כולם אצלו ותחת ידו היה מקריב מכולם, ונכון.

באר מים חיים: או יאמר ויבן נח מזבח לה'. על דרך המבואר בזה"ק (פנחס ר"מ א) כי הנה (תהלים נ"א, י"ט) זבחי אלהים רוח נשברה פירוש קרבנות הבאין על החטא הנמשכים ממדת דיני אלהים בהם העיקר הוא הרוח נשברה בכדי לשבר ולהכניע כל כח הסטרא אחרא והרע שעל ידי כן יטהר מחטאו, אבל עיקר הקרבן הוא קרבן דאיהו בלא חובה ודאי הוא דאקרי שלמים דאיהו קרבן שלים, וזה (במדבר כ"ח, ג') האשה אשר תקריבו לה', לה' דייקא שם הוי"ה, וזה שאמר הכתוב ויבן נח מזבח לה' כלומר שהבין שלה' שם הוי"ה צריך לזבוח דוקא להיות הבשר והדם ישפך ולא סגי ברוח נשברה ועל כן ויקח מכל הבהמה הטהורה ויעל עולות כאמור.

ויעל עלת במזבח. לכאורה למאן דאמר (בבראשית רבה ל"ד, ט') שלא קרבו בני נח שלמים ונמצא כל קרבנותיהם לא היו רק עולות, לא היה צריך הכתוב לומר שהעלה עולות כי לא היו מקריבין כלל קרבנות אחרים והיה לו לומר ויקח מכל הבהמה וגו' והעלה במזבח.

ואולי שיכוון הכתוב בכדי להפריד ולהפסיק האי ויעל מן ויקח שלא על ידי אחד היה כי הלקיחה היה בנח עצמו כמו שכתוב ויבן נח מזבח וגו' ויקח מכל וגו', וההעלאה היה בְּשֵׁם בְּנוֹ, כי נח היה פסול להקרבה עבור מומו שהכישו ארי ושברו כמאמר חז"ל (שם ל', ט') והקריב שם תחתיו ועל כן אם היה אומר והעלה במזבח היה נראה שקאי על למעלה למי שלקחם, ולזה אמר ויעל עולות וגו', הרי זה מקרא קצר כלומר מי שראוי להקריב עולה והוא שם שהוא כהן לאל עליון כאמור.

"לכבוד שבת קודש"

"מפרי הארץ"

הלכה

אורוז זויים

א' מתי מתחילים לשאול גשם?

תשובה: בא"י מליל ז' מרחשון ובחול"ל יום שישים בתקופה. (עיין סימן קי"ז)

ב' שכח להזכיר טל ומטר בלילה האם חוזר?

תשובה: בא"י חוזר וי"א שיתנה בנדבה ובחול"ל אינו חוזר. (עיין סימן קי"ז)

יורה דעה

א' נדר בחלום האם צריך להתיר?

תשובה: לא חייב וי"א שצריך להתיר. (עיין בסימן ר"י)

ב' בפני כמה להתיר?

תשובה: בעשרה וי"א שסגי בג' ואם אין עשרה סגי בג'. (עיין בסימן ר"י)

אבן העזר

א' האם מותר בתה"מ בשני רעבון?

תשובה: אסור. (עיין בסימן כ"ה)

ב' האם מותר בזמן מלחמה?

תשובה: מותר. (עיין בסימן כ"ה)

חושן משפט

א' האם אפשר לעשות גוי שליח לקנות לו חפץ?

תשובה: לא. (עיין בסימן קפ"ח)

ב' ומה הין מומר?

תשובה: רע"א מסתפק בזה. (עיין בסימן קפח)

"גוי שלשבת זוייב מיתה"

ערבי נחל: ובזה מובן מה שאמרו רז"ל (סנהדרין נח ב) בן נח ששבת חייב מיתה. והטעם, כי איש הישראלי, כי אמנם מציאות בריאותו שנברא בששת ימי המעשה, מהם מקבל כחו וחיותו, ואותו החיות מורה לבל ינוח, הרי חיותו ממקום שאינו מקבל טבע מנוחה, מ"מ בבוא קדושת שבת ומשפיע מקדושתו וחיותו על כל מעשי ששת ימים בכללם, כמו הנקודה בעיגולו, לכן מקבל החיות גם ממקום מנוחה. משא"כ עכו"ם אשר אין לו חלק בקדושת יום השבת, ואין חיותו אלא מחול, מקום שאין בו מנוחה, ממילא בנוחו נעקר ממקום חיותו אל חיות אחר, קדושת מנוחה, והוא אינו יכול לקבל חיות משם כי אין לו חלק שם, הרי הוא חייב מיתה, כי נפסק חיותו, ואמנם אין זה אלא כשישבות יום שלם, שאז נעקר לגמרי ממקום אל מקום שאין יכול לקבל חיות משם כלל וזהו (בראשית ח, כב) יום ולילה לא ישבותו, ר"ל לא ישבתו יום שלם, והבן.

בני יששכר: אך הוא לדעתי על פי קבלת רז"ל שלכל דבר הנברא בעולם יש חומר וצורה והצורה היא חיות החומר וקיומו, והנה הזמן הוא ג"כ נברא, וששת ימי המעשה המה חומר הזמן, ויום השבת היא צורת החומר כנשמה לגוף על כן הוא יום השביתה ומנוחה, כי מנוחה מפאת הצורה ושעבוד ועבודה מפאת החומר, כמו שנאמר בעבדים שבו לכם פה עם החומר עם הדומה לחומר וזהו שאמרו רז"ל מה היה העולם חסר מנוחה שהזמן עדיין לא קיבל צורתו, עד שבא שבת קיבל הזמן את הצורה שהוא מנוחה ונתקיים העולם.

והנה **במין האנושי** אשר ברא השי"ת לכבודו הוא ג"כ כך, כל האומות הם חומריים של המין כמד"א אשר בשר חמורים בשרם וישראל הם צורת המין, על כן באו לעולם אחר כל השבעים אומות כמשפט הצורה הבאה באחרונה עיין זה בספרי הגאון בעל גור אריה ומעתה תתבונן בבריאת הזמן, יום השבת הוא יום הצורה, ובמין האנושי מבחר בראוי ישראל הם הצורה, אם כן שביתה יום השבת אין ראוי אלא לישראל, משא"כ גוי החומרי אשר בשר חמורים בשרם כשבתו לשם שביתה ומדמה את עצמו לצורה כסברו שאין צריך לישראל כי הוא קיום בפני עצמו, הנה יחויב מיתה.

"מפרי הארץ"

סימן ע"ג"ע"ד

בעניין: הישן עם אשתו ובניו איך יתנהג\ שלא לברך כשאבריו רואים את הערוה

ו: ליבו רואה את הערוה – האם בדיעבד חוזר על ק"ש, תפילה, ברכות ק"ש, שאר ברכות?

תשובה: ק"ש חוזר, תפילה לא חוזר, ברכות ק"ש חוזר, שאר ברכות לא חוזר.

ז: רוחץ במים צלולים – האם מועיל לענין גילוי ערוה, לענין לבו רואה את הערוה כשליבו בתוך המים או מחוץ להם, לענין עיניו רואות את הערוה?

תשובה: לענין גילוי לא מועיל, לענין ליבו רואה בתוך המים לא מועיל וצריך לחוץ מחוץ למים מועיל ולענין עיניו מים צלולים נחשבים לכיסוי.

ח: שאר איבריו רואין או נוגעין בערוה מהו?

תשובה: רואים מותר נוגעים אסור.

ט: איזה חלק בגוף צריך להיות מכוסה לק"ש ואיזה לתפילה ומדוע?

תשובה: לק"ש ממותניו ולמטה ולתפילה כל גופו שבתפילה צריך להיות כעומד לפני המלך באימה.

א: מ"ה אם קרא בלא החזרת פנים והפסק טלית?

תשובה: יצא ויש מפקפקים בזה.

ב: מ"ה בבנו בן 3 או בן 10 או בן 12 וחצי או בן 13 – כשהביא ב' שערות או כשלא הביא?

תשובה: בן שלוש או עשר מותר בן שתיים עשרה תלוי אם הביא ב"ש אסור לא הביא מותר מגיל שלוש עשרה בכל גוונא אסור.

ג: מ"ה בקטן שאינו בנו והוא בן 3 או בן 10?

תשובה: בן שלוש לכאורה יש להקל בן עשר אסור.

ד: כשאסור האם רק בדיבור או גם בהרהור ושומע כעונה?

תשובה: הרהור מותר ושומע כעונה אסור.

ה: עומד ערום והוציא ראשו מחוץ לבית – איזה איסורים אין ואיזה יש?

תשובה: עיניו וליבו לא רואים ומותר אבל אסור מצד גילוי ערוה.

